AVİM Yorum • No: 2026 / 40 • Mart 2026

ERMENİSTAN'DA KİLİSE'NİN SİYASİ MUHALEFETİ VE DİASPORADA YARATTIĞI FİKİR AYRILIKLARI - 2

Selenay Erva YALÇIN

Analist

Paşinyan hükümeti ve Kilise yönetimi arasındaki gerilim gündemdeki yerini korurken, kendini Ermeni diasporasının temsilcisi olarak tanımlayan yedi kişinin yayınlandığı açık mektup tartışmalara neden olmuştur. Mektubun esas teması Kilise yönetimi ile içinde bulunulan çatışma hali olsa da, tutuklu bulunan ve Rus yanlısı muhalefet siyaseti ile öne çıkan iş adamı Karapetyana da değinilmiştir.[1]

Söz konusu mektupta Ermeni kimliğinin oluşumu ve gelişimi açısından Kilisenin hayati bir rol oynadığı ve bu sebeple dünyanın dört bir yanına dağılmış olan Ermenilerin tekrar bir araya gelmesi için günümüzde de Kiliseye ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır. Ermenilerin bir bütün haline gelmesi ve bir ulus olarak bütün halinde ilerlemesi isteği mektubun ana fikridir. Bu yolla Paşinyanın dünyadaki Ermenileri manevi olarak bütünleştirdiği iddia edilen Kilise yönetimi ile yaşadığı gerilim ve Karapetyan hakkında yürütülen adli süreç söz konusu yedi kişi tarafından sertçe eleştirilmiş, Karapetyanın tutukluluk sebebi Kilise hususunda yardımsever bir tutum benimsemesi olarak gösterilmiştir. Hâlbuki resmi makamlarca yapılan açıklamalar doğrultusunda Karapetyanın Rus yanlısı bir yönetimi tesis etmek amacıyla darbe girişiminde bulunması sebebiyle tutuklandığı bilinmektedir.[2] Mektup, Kilisenin muhalefet rolüne bürünen aşırı politik tavrını bir kenara bırakmakta, politikleşen bir kurumun bütünleştirici olabileceğini iddia etmekte ve hukuki gerçekleri çarpıtmaktadır. Bu gibi açıkça fark edilen hatalı varsayımlar yalnızca Paşinyan yanlısı kesimleri değil, diasporayı da rahatsız etmiştir.

Açık mektuba imza atan yedi kişinin radikal tavrının bütün diaspora açısından geçerli olduğunu ve genel fikri yansıttığını söylemek güçtür. Bu yedi imza; diaspora tarafından yetkilendirilmediği gibi, bazı kesimler tarafından mektup genel düşünceyi yansıttığı intibası uyandırması yönüyle eleştiriye maruz kalmıştır. Bu eleştirilerin başını Levon Ter Petrosyanın eski danışmanı Jirair Libaridian ve Ermenistan Çocukları Vakfı kurucusu Garo Armen çekmektedir.[3] Kilise yönetiminin esas görevini göz ardı ederek siyasetle iç içe geçmesi açıkça kanunlara aykırı olduğu halde militan bir tavır benimseyerek bu hukuksuzluğu manevi gerekçelerle savunan kişiler, eleştirilerde de belirtildiği gibi mevcut Ermenistanı ve vatandaşları değil yalnızca diasporayı odak haline getiren bir yaklaşıma sahiptir. Bütünleyicilik iddiası bir kez daha boşa çıkaran bu gerçek, eleştirilerin de ortak noktasıdır.

Eleştirilerin bir diğer dikkat çekici noktası da bütünleyicilik iddiası ile ortaya çıkan diaspora unsurlarının bir zaman sonra örgütleşmesi, radikalleşmesi ve hitap ettiği kesimleri bilinçli bir cahilliğe mahkum etmeye çalışmasıdır. Kilisenin politik bir veçhesinin olmaması gerektiği, Karapetyanın anayasal düzene karşı işlemiş olduğu iddia edilen suç ve nihayet yazılanların açıkça Ermenistan devletinin yetki alanına müdahale teşkil etmesi bakımından imzacıların malumu olmasına rağmen gerçekler bilinçli bir şekilde çarpıtılmaktadır. Bu gibi mektup ve demeçler bu sebeple Ermenistanı ve vatandaşlarını önceleyen ve terakkiyi birlikte arayan bir zihniyetin değil; ayrışmacı ve barış karşıtı zihniyetin ürünüdür.

Kilisenin Ermeni kimliğinin oluşumundaki rolü günümüzde tarih disiplinin ilgi alanına girmektedir. Eleştirilerde de belirtildiği gibi, hem diasporada hem de Ermeni vatandaşları içinde Apostolik Kilise üyesi olmayan birçok kişi bulunmaktadır. Görüldüğü gibi Kilisenin Ermenilerin birleştirici gücü olarak lanse edilmesi kendi içinde bir çelişki barındırmaktadır.

Sonuç olarak yazıda bahsi geçen sebepler, diasporada Kilise yönetimi-Paşinyan hükümeti gerilimi bakımından oluşan çatlağın büyük bir göstergesi olmuştur. Kilise yönetimin içinde bulunduğu ve hem hukuka hem de teamüle aykırı tavır dürüst ve makul herkesin karşı çıkacağı tehlikeli senaryolar yaratmaktadır. Diaspora içinde bir kısım bu fahiş hataları savunacak denli radikal ve militan bir tutum benimsediğinden, nispeten makul olan diğer kısım ile fikri çatışmalar devam etmektedir. Görülmektedir ki, son gelişmelere kadar yekpare bir görünüm sergileyen diasporada söz konusu fikir ayrılıkları sebebiyle oluşan çatlak, oluşma sebebinden öteye giderek ilgili kurum ve toplulukların varlığını sorgulayan derinliğe ulaşmıştır.

**Görsel: Eurasianet*

[1] You Are Causing More Harm than Even the Ottomans and Soviets Could, *Agos*, 13 Şubat 2026, https://www.agos.com.tr/en/news/you-are-causing-more-harm-than-even-the-ottomans-and-soviets-could-39473.

[2] Avet Demourian, Armenian Billionaire Appears in Court Accused of Calling for Regime Change as Church Feud Spirals, *AP News*, 18 Haziran 2025, https://apnews.com/article/nikol-pashinyan-samvel-karapetyan-armenian-church-b7ca840df75bda50c48bb91fa6e68218.

[3] Jirair Libaridian ve Garo Armenden Diaspora Mektubuna Eleştiri, *Agos*, 5 Mart 2026, https://www.agos.com.tr/tr/haber/jirair-libaridian-ve-garo-armenden-diaspora-mektubuna-elestiri-39707.

Yazar Hakkında :

Selenay Erva YALÇIN, 2020 yılında başladığı Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2024 yılında mezun oldu. 2023 yılının Aralık ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinin (AVİM) uygulamalı eğitim programını tamamladı. Ocak 2024 □□□ AVİM □□□ misafir araştırmacı olarak çalışmaya başlayan Yalçın, Mart 2025 itibariyle analist olarak görevine devam etmektedir. Halihazırda Hacettepe Üniversitesi Kamu Hukukunda yüksek lisansına devam eden Yalçın, AVİM □□□ soykırım hukuku ve Türk-Ermeni ilişkileri alanında çalışmalar yapmaktadır.

Atıfta bulunmak için: YALÇIN, Selenay Erva. 2026. "ERMENİSTAN'DA KİLİSE'NİN SİYASİ MUHALEFETİ VE DİASPORADA YARATTIĞI FİKİR AYRILIKLARI - 2." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 40. Mart 30. Erişim Ekim 30, 2026. https://avim.org.tr/public/tr/Yorum/ERMENISTAN-DA-KILISE-NIN-SIYASI-MUHALEFETI-VE-DIASPORADA-YARATTIGI-FIKIR-AYRILIKLARI-2

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır